

ΕΠΙΘΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Δ.ΘΕΟΤΟΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΙΑΚΩΒΟΣ Ο ΑΔΕΛΦΟΘΕΟΣ
Ἀντιγραφή Φ. Κόντογλου

Τὸ φρεσκότατο βούτυρο Μαρμαρίτη πωλεῖται παντοῦ. Παράρεται εἰς τὰ πλοῦσια λιεβάδια τῆς Κερκύρας. Δέν εἶναι κλεισμένο εἰς τενεκέδες

ΓΚΡΕΚΑ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 Η ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
 ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

Κεφάλαια Μετοχικά καὶ Ἀποθεματικά Δρ. 1.193.000.000.—
 Καταθέσεις (τῆ 30ῆ Ἰουνίου 1929) » 6.250.000.000.—

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
 83 ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ ΕΝ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ, 51 ΜΑΙΔΕΝ ΛΑΝΕ
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΧΩΡΑΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐκτελεῖ πάσης φύσεως τραπεζικὰς ἐργασίας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν ὑπὸ ἐξαιρετικῶς συμφέροντος ὄρους.
 Δέχεται δὲ καταθέσεις (εἰς πρώτην ζήτησιν, ἐπὶ προθεσμία καὶ ταμειυτηρίου) εἰς δραχμὰς καὶ ξένα νομίσματα μὲ Μαν εὐνοϊκὰ ἔι τόκια.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΕΠΙΠΛΩΝ
ΨΑΛΤΗ Α.Ε.
ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΣΥΓΓΡΟΥ

Ἐπισκεφθῆτε
 Τὴν μεγάλην ἐκθεσιν Ἐπιπλῶν, Ψάλτη. Δέν πωλοῦμεν εἰς πρατήρια ἄλλ' ἀπευθείας ἐκ τοῦ Ἐργοστασίου πρὸς τὸν πελάτην. Ἀποφεύγομεν οὕτω τὰς περιττὰς δαπάνας. Κερδίζετε ὅμως αὐτὰς εἰς ποιότητα ἐπιπλῶν.

ΓΚΡΕΚΑ

ΤΡΑΠΕΖΑ
ΚΟΣΜΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ ΔΡΑΧ. 22.500.000
 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΔΡΑΧ. 1.522.076.50

ΕΔΡΑ ΕΝ ΒΟΥΛ
 ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

FILIALES

Τράπεζα Λαρίσης — Λάρισσα
 Τράπεζα Τρικάλων — Τρίκαλα
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ

Εἰς ὅλας τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰς κυριώτερας τοῦ ἐξωτερικοῦ
 Ταμειυτήριον μέχρι 100.000 δραχμ. μὲ 7 οἶο.—Ἐκτελεῖ πάσης φύσεως Τραπεζικὰς ἐργασίας

ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
 ΤΕΧΝΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ

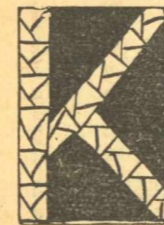

ΕΤΟΣ Γ'. ΤΟΜΟΣ Ε'. ΑΡΙΘ. 76
 ΓΡΑΦΕΙΑ : ΜΑΓΕΡ 29

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : Κ. ΜΠΑΣΤΙΑΣ

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ
 ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ : Ἐτησίᾳ Δρ. 200
 Ἑξαμηνίως » 100
 Τρίμηνος » 50
 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ : Λίρα 1

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ

ἴ ἂν ὅλα τ' ἄλλα φανερώματα τῆς πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς τοῦ τόπου μας δέν εἶχαν τὴ δύναμιν νὰ πείσουν τοὺς δύσκολους ὅτι μπορεῖ στὰ σοβαρὰ νὰ γίνεται λόγος γιὰ **ἑλληνικὴ πραγματικότητα** ἰδιότυπη καὶ ἐχωριστή, δημιουργημένη καὶ κατευθυνόμενη ἀπ' τὸν φυλετικὸ καὶ τὸν ἱστορικὸ παράγοντα, τὸ κομμουνιστικὸν μᾶς κίνημα, ὅπως γεννήθηκε καὶ ἐξελίχθηκε ὡς τὰ σήμερα, θὰ ἔφτανε γιὰ ν' ἀνατρέψῃ ὅλες τὶς προσπάθειες ποὺ ἔγιναν κατὰ καιροὺς μὲ σκοπὸ νὰ ἐιρωναυθοῦν αὐτὴν τὴν ἀντίληψη. Τὸ ἑλληνικὸ κομμουνιστικὸν κίνημα δέν ἔχει πούθενά τὸ ταῖρι του.

Δέν πέρασαν πολλοὶ μῆνες ἀφ' ὅτου ὁ κομμουνισμὸς χαρακτηρίστηκε ἰδιώ- νημο ἀδίκημα, γιὰ νὰ πιαστοῦν μερικὲς δεκάδες ἀνίδεων ἀνθρώπων καὶ νὰ ριχτοῦν γιὰ χρόνια στὶς φυλακὰς, ὁ ἕνας μὲ τὴν αἰτία πὼς μοίραζε προκη- ρύξεις (μὲ ἠλίθιο περιεχόμενο, ἀνίκανες νὰ συγκινήσουν καὶ τὸν πιὸ ἀπελ- πισμένο, ἀψυχολόγητος καὶ ἀσύνταχτος, οἰχτρὸς παρωδίας τῶν προκηρύξεων ποὺ οἱ Ρῶσοι μολοσεβίκοι, πρὶν ἀπ' τὴν ἐπανάστασιν, κάτω ἀπ' τὸ Τσαρικό καθεστῶς, τὶς εἶχαν ἀνεβάσει σὲ λογο- τεχνικὸ εἶδος), ἄλλος μὲ τὴν αἰτία πὼς διατάραξε τὴν τάξιν (τρώγοντας ὑπο- κοπανιές, τρέχοντας καὶ φωνάζοντας «αἰσχος!» μὰζὺ μὲ δυο-τρεῖς ἄλλους μὲσα σ' ἕνα ἀπειροπλήθος ἀδιαφόρων μικροαστῶν μὲ ὑπερτροφικὰ ἀναπτυγ- μένο τὸ ἔνστιχτο τοῦ... εἶδος), ὁ τρί-

τος μὲ τὴν κατηγορία πὼς συνεδρίαζε μ' ἄλλους μὰζὺ, στὸ τάδε σπίτι «τοῦ συνοικισμοῦ τῶν Ταμπουρίων ἀνευ ἀδείας τῆς ἀστυνομίας» (συζητῶντας γιὰ τὸ ὀργανωτικόν, τὸ ἐπαγγελματικόν, τὸ μορφωτικόν, τὸ πολιτικόν, τὸ οἰκο- νομικόν καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ζητήματα τοῦ Κόμματος, τοῦ τόπου καὶ τοῦ σύμπαν- τος μὲσα σὲ μιὰ πνιγρὴ ἀτμόσφαιρα ποὺ ἄδικα ἀγωνίζεται νὰ ἀντικατα- στηθῇ τὴ μυστικοπάθεια καὶ τὴ σοβα- ρότητα ποὺ εἶχαν παρόμοιες συνεδριά- σεις τῶν Ρῶσων ἐπαναστατῶν), κ' ὁ πάρα πέρα μὲ ἄλλες τῆς ἴδιας βαρῦ- τητας κατηγορίες.

Παράλληλα μὲ τὸ νομοσχέδιο αὐτό, ποὺ κανέναν δέν πρόκειται νὰ σώσῃ, γιὰτι κανένας δέν κινδυνεύει, καὶ ποὺ μόνον θὰ καταφέρῃ νὰ μεταβάλῃ σὲ κοινωνικὰ ἐρεῖπια μερικὸς ἀκίνδυνους καὶ ἀπλοϊκοὺς ἀνθρώπους καὶ σὲ ἥρωες κάτι ἄλλους ποὺ καὶ ἡ παραμι- κρὴ τους ἀναγκαστικὴ θυσία εἶναι ὄνειδος γιὰ τὸν κομμουνισμό, ἄρχισε νὰ δουλεύῃ ἀκούραστα καὶ μὲ κέρδη ἢ φάμπρικα τῶν ἀποκαλύψεων γύρω ἀπ' τὸ κομμουνιστικὸν κίνημα. Τὸ ἀνα- γνωστικὸ κοινὸ ἀρκετῶν ἐφημερίδων τροφοδοτεῖται, μῆνες τώρα, μὲ «ἔρω- τες, μισθ, φόνους, ἐγκλήματα, κατα- σκοπεῖες» καὶ ἄλλα τεργνὰ πράγματα, προωρισμένα νὰ... φωτίσουν τὸν ἑλ- ληνικὸ λαόν. Κι' ὁ ἑλληνικὸς λαὸς δίνει τὴν «ἐντιμὸν δραχμὴν» του, διαβάσει τὶς ἀποκαλύψεις τῶν «πρώην κομμου- νιστῶν ἡγετῶν» καὶ φτίνει τρεῖς φο- ρὲς στὸν κόρφο του. Πολλὴ μελαγχό- λικὴ ἱστορία ἐνδὸς τόπου, ὅπου τὸ κράτος μὲ τὴν ὀργανωμένην του βία

καὶ ὁ τύπος μὲ τὴν ὑποχρεωτικὴν του προθυμίαν κληρονομῶν ἕνα φᾶσμα ποὺ τὸ σπουδαιότερόν του ἐγκλημα στάθηκε τὸ ὅτι δημιούργησε τέτοιους «πρώην» ἡγέτες. Γιατὶ καὶ τὸ νὰ εἶσαι «πρώην» εἶναι μιὰ βαρεὴ κληρονομιά, ποὺ ἅμα δέν σοῦ εἶναι μπορετὸ νὰ τὴ μεταχει- ριστῆς καθὼς πρέπει, καλύτερα νὰ σωπαίνῃς.

Τί συμβαίνει λοιπόν; Εἶναι τόσο σοβαρὸ τὸ κομμουνιστικὸν κίνημα στὸν τύπο μας ὥστε νὰ δικαιολογῆ μιὰ τέ- τοια πανστρατιά ὄλων τῶν ὑλικῶν καὶ «πνευματικῶν» δυνάμεων τῆς Χώρας; Ἡ μήπως καὶ ὁ τρόπος ἀκόμα ποὺ ἀντιμετωπίζουσι τὸ κοινωνικὸ πρόβλημα —ποὺ ὑπάρχει ἀναμφισβήτητα καὶ στὸν τόπο μας μὰ ποὺ οὔτε καν ὑπο- ψιάζεται τὸ Κ.Κ.Ε. τὸν τρόπο τῆς κα- θοδήγησής του—εἶναι γνήσια ρωμέικος καὶ ἀντάξιος τοῦ κομμουνιστικοῦ κινή- ματος, τὸ ἴδιο τσαπατσούλικος, ἀψυ- χολόγητος καὶ ἠλίθιος;

Δέν πρόκειται νὰ κάνουμε τίποτε ἀποκαλύψεις. Εἶναι τόσο ἀντιπαθη- τικὸ τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς φιλολογίας. Εἴμαστε ἀπ' ἐκείνους ποὺ πιστεύουν ὅτι δέν θὰ ἔβλαπτε τὸν τόπο ἕνα θεω- ρητικὰ καὶ πρακτικὰ σοβαρὸ κομμου- νιστικὸν κίνημα. Ἰσα-ἴσα ποὺ θὰ ἐσπρωχθε σὲ μιὰ ζήτησιν καὶ σ' ἕναν ἀγῶνα δημιουργικόν, ὅπου θὰ ζυγίζον- ταν πολλὲς ἀξίες ἀνάξιες καὶ τῶν δύο παρατάξεων. Φτάνουμε μάλιστα στὸ σημεῖο νὰ πιστεύουμε ὅτι ἕνα σοβαρὸ κίνημα κομμουνιστικὸν θὰ προκαλοῦσε κι' ἕνα σοβαρὸ ἐθνικιστικὸν κίνημα, ποὺ ποτέ τῆς δέν τὸ γνώρισε ἡ Ἑλλάδα. Ἡ Ἑλλάδα δέν ἔχει οὔτε ἕναν θεω-

ρητικό του εθνικισμού, κι' έχει γιλιάρδες — όλους σχεδόν όσοι ξαίρουν ανάγνωση και γραφή — χιλιάδες πρόχειρους ρήτορες δεκαρίκων εθνικιστικών λόγων. Σήμερα τον ελληνικό εθνικισμό τον αντιπροσωπεύουν τα εϋθυμα άνικονωθέντα που κάθε τόσο δημοσιεύουν στις εφημερίδες οι «Εθνικές ενώσεις των εφένδρων» και οι «Εθνικοί φοιτητικοί σύλλογοι». Κι' αν συμβαίνει σε κανένα νέο ν' αποζητά με αγωνία μιὰ λύση τών ψυχικών του άμφιβολιών, αυτός είναι καταδικασμένος να μένη πάντα μετέωρος και άνικανοποίητος. Είναι τόσο άποικουσιχός κι' ο κομμουνισμός κι' ο εθνικισμός που κυκλοφορούν. Έτσι, σιγά-σιγά στεγνώνει ή ψυχή, στερεύει το ένστικτο της κοινωνικότητας και ο άνθρωπος μεταβάλλεται σε χυδαίο άτομικιστή. Ένα σοβαρό κομμουνιστικό κίνημα θα ώφελοϋσε τον τόπο, μα τέτοιο κίνημα δεν ύπάρχει δυστυχώς.

Σκοπός μας είναι να δοϋμε με όσο το δυνατό πιο άντικειμενικό φακό το ελληνικό κομμουνιστικό κίνημα, να το παρακολουθήσουμε όχι σα μιὰ πηγή σκανδάλων και σκοτεινών ύποθέσεων, αλλά σαν ένα φαινόμενο της ελληνικής δυναμικότητας και νοοτροπίας, και να δώσουμε μιάν εικόνα τόσο της εξωτερικής του εμφάνισης όσο και της έσωτερικής του θεωρητικής λειτουργίας. Δεν θα κρίνουμε τον κομμουνισμό ως θεωρία, αλλά θα δείξουμε πώς αυτή ή θεωρία «άφομοιώθηκε» από τους Έλληνες κομμουνιστές και τί διανοητική όδημιούργησε. Θέλουμε να δείξουμε τί έπαθε στην Ελλάδα μιὰ κοινωνική θεωρία και δηλώνουμε πώς κάθε συμπέρασμα για την ίδια τη θεωρία θα είναι άδικο και ξένο προς το σκοπό μας.

Την ιστορία του ελληνικού κομμουνιστικού κινήματος μπορούμε να τη διαιρέσουμε σε δυο μεγάλες περιόδους, με διαχωριστική γραμμή τη δικτατορία του Παγκάλου. Η πρώτη περίοδος είναι περίοδος έξωτερικής άκμης ή δευτέρα, περίοδος έξωτερικής παρακμής. Έσωτερικά σ' όλη του τη ζωή το ελληνικό κομμουνιστικό κίνημα ήτανε παρακμασμένο και ύπόφευγε από μιάν αγιάτρευτη κρίση. Η δικτατορία του Παγκάλου συμπίπτει και με το έξσπασμα της θεωρητικής διαφωνίας σ' όλα τα κομμουνιστικά κόμματα. Τότε άρχισαν να κορώνουν μέσα στο ρωσικό κομμουνιστικό κόμμα και τη Διεθνή οι συζητήσεις για τροτσικισμό και λενινισμό.

Το Κ. Κ. Ε. ιδρύθηκε στη χώρα μας μετά τη ρωσική επανάσταση, χωρίς να έχουν προηγηθή κοινωνικοί άγώνες όπως στα εϋρωπαϊκά κράτη και σε μερικά απ' τα βαλκανικά. Ο παγκόσμιος πόλεμος με τη φρίκη του και την ύποκρισία του, πρόσφατος άκόμα, είχε δημιουργήση ένα επαναστατικό πνεύμα σ' όλον τον κόσμο, που διαρκώς ώξυνόταν, όσο πρόβαλλαν ένα ένα και τ' άποτελέσματά του. Μέσα σε μιὰ τόσο νευρική εποχή ιδρύθηκε το κομμουνιστικό κόμμα όπως-όπως και με την έλπίδα να κάνει την επανάσταση στα γλήγορα. Οι όπαδοί του στρατολογημένοι ανάμεσα στον μαζόμενο πλυθησμό κυρίως, αυξάναν όλοένα, όσο συνεχιζόταν ο πόλεμος στη Μικρασία κι' όσο άγωνιζόταν το κόμμα με το δημοσιογραφικό του όργανο εναντίον αυτού του πολέμου. Οι όπαδοί αυτοί δεν διέφεραν κατά τίποτε απ' τους όπαδούς του κόμματος τών βασιλοφρόνων επί παραδείγματι, που κι' αυτό ένόσφ ήταν άντιπολίτευση και όταν κατέβηκε στις εκλογές του 1920 είχε κηρυχθή «ύπερ της μικράς άλλ' έντίμου Ελλάδος», δηλαδή εναντίον της μικρασιατικής επιχειρήσεως. Ο χαρακτήρας του κινήματος αυτού ήταν μόνο άντιπολεμικός: Τα θεωρητικά έφόδια τών μελών (άν εξαιρεσουμε ένα-δυο) μηδαμινά, και ή ταχτική του άλλοπρόσασση. Μολαταύτα το κίνημα προώδευε κι' οι όπαδοί του πλήθαιναν, χωρίς όμως να γίνεται καμμιὰ προσπάθεια άφομοίωσής τους. Όταν ήρθε ή μικρασιατική καταστροφή βρήκε ένα κόμμα άρκετά θορυβώδες, με μεγάλα όνειρα αλλά με καμμιάν ικανότητα. Μαζύ με τους πρόσφυγες ήρθαν κι' οι παλαιοί πολεμιστές, με μιὰ βαθύτατη άντιπολεμική ψυχολογία, που δε μπορούσε να ξεθυμάνη και πολυ εύκολα. Μιὰ από τις άξίες λόγου πράξις του κόμματος — ίσως ή μοναδική — στάθηκε ή όργάνωση τών στοιχείων αυτών που είχανε φάει το μαπαούτι με τη χούφτα και είχαν διδαχθή ότι το πιο άσήμαντο πράγμα στον κόσμο είναι ή ανθρώπινη ζωή. Σ' όλες τις πόλεις, τις κωμοπόλεις και στα χωριά άκόμα έγιναν οι «Ενώσεις τών Παλαιών Πολεμιστών», που ξαφνικά έδωσαν στο κόμμα μιὰ πρωτοφανή μαχητικότητα. Αλλά αυτό δεν συνετέλεσε καθόλου στο να συναισθανθή το κόμμα τας ύποχρεώσεις που ανέλάμβανε. Απ' εναντίας μάλιστα νόμισε ότι ο όργανωτικός του προορισμός είχε λήξει κι' ότι έφτασεν ή εποχή τών μεγάλων ά-

γώνων, παρασυρόμενο από το επαναστατικό πνεύμα που επικρατούσε διεθνώς σ' αυτήν την περίοδο. Άρχισαν οι μεγάλες διαδηλώσεις και συγκεντρώσεις, Στο 1924 οι συγκεντρώσεις του κόμματος γίνονταν με 5.000 κι' άπάνω στην Αθήνα. Μιὰ τέτοια σκετικά μεγάλη επιρροή ένός κόμματος που δεν είχε καμμιὰ θεωρητική κατάσταση και που από τότες άκόμα είχε άρχισει να δυσφημεί τον Κομμουνισμό στον τόπο, έμοιαζε στο σύνολό της με το άγαλμα του Νοβουχοδονόσορος που είχε πήλινα πόδια. Έτσι δεν άργησαν να φανούν οι συνέπειες αυτής της παθολογικής δυσαναλογίας.

Η κατάκτηση της γενικής σνομοσπονδίας των εργατών της Ελλάδος στάθηκε στα χέρια του κομμουνιστικού κόμματος ένα δίκοπο μαχαίρι που προεκάλεσε πολλές ζημιές και που πρώτα απ' όλα έβλαψε το ίδιο το κόμμα. Συνήθως θεωρούν τον άλλοπροσασλισμό που φανερώθηκε στη διαχείρηση του έπαγγελματικού κινήματος ως άποτέλεσμα θεωρητικών σφαλμάτων, ένφ δεν είναι παρά άποτέλεσμα καθαρώς ψυχολογικών λόγων. Το κόμμα είχε ζιπλαστή, υπερτίμησε τις δυνάμεις του τις έσωτερικές και άρχισε την αυτοκατάχρηση, Η μιὰ άπεργία διαδέχεται την άλλη, ή εργατική τάξη ύπογεώθηκε να βρίσκεται διαρκώς εν έπιφυλακή και να μάχεται. Κάθε άποτυχία δημιουργούσε τις άφορές νέας έφόδου κι' όλο αυτό το πανδαιμόνιο, που σε τίποτε δεν ώφελοϋσε, όνομάζοταν «ταξική γυμναστική». Αλλά ή γυμναστική αυτή κατά διαβολική σύμπτωση γινόταν ή σε άκατάλληλες ώρες ή χωρίς καμμιὰ μέθοδο κ' έτσι πάντα έβλαφε. Οι συνέπειες φάνηκαν στη δεύτερη περίοδο. Προς το παρόν το κίνημα προώδευεν έξωτερικά. Όταν ήρθε ή δικτατορία του Παγκάλου το βρήκε άρκετά αναπτυγμένο. Και τότε συνέβη κάτι που είναι άπίστευτο και μολαταύτα άληθινό. Το κομμουνιστικό κόμμα της Ελλάδος μέσα σ' ένα έλάχιστο χρονικό διάστημα διαλύθηκε, και το μεγάλο κίνημα έπαψε να ύπάρχει. Είχαν σπάσει με το τίποτε τα πήλινα πόδια του άγάλματος. Αυτό το γεγονός ποτέ δεν το πρόσεξαν όσο του άξίζει οι Έλληνες κομμουνιστάι. Αν το πρόσεξαν θα μάθαιναν πάρα πολλά, και προπάντων ότι στην Ελλάδα ποτέ δεν ύπήρξε κομμουνιστικό κόμμα.

* *

ΑΝΤΩΝΗ ΓΙΑΛΟΥΡΗ

Ο ΘΟΔΩΡΑΚΗΣ ΔΙΗΓΗΜΑ

Στον άγαπημένο μου φίλο Βασίλειο Μαλατάκη

Ε

να μέσο από τα πολλά όσα μεταχειρίζοταν ή Κυρά Πανσέμνη για να βουλώνη τις άτελείωτες τρύπες του φτωχικού σπιτικού προϋπολογισμού της, ήταν και να νταντεύη και να περιποιείται έκθετα, από κείνα που διατηρούσε στο άσυλό της ή κοινότητα.

Το σπιτάκι της Κυρά Πανσέμνης βρισκόταν πέρα, σε μιάν άποκεντρη συνοικία της Πόλης. Μονόροφο, ξύλινο, με μιὰ μικρή αυλίτσα.

Στην πόρτα μπροστά ο μπαλωματής, ο άντρας της, καθισμένος σ' ένα σκαμνί, σούθλιζε κομμάτια πετσά άπάνω σε τρύπια, χοντρά γεμενά περβολάρηθων, καρραγωγέων, χαμάλιθων, για περνοδσε μισές ή όλόκληρες σιάλες, χτυπώντας με το σφυρί άπάνω στο πρόστυχο δέρμα καρφαί, που τάβγαζε ένα - ένα από το στόμα του, έχοντας τα εκεί τοποθετημένα από πριν για εύκολία και γρηγοράδα.

Μέσα στην καλύβα, ή Κυρά Πανσέμνη ντάντευε τα έκθετα, κάποτε δυο, κάποτε τρία, κρατώντας από ένα στην κάθε της άγκυλιά, επιβλέποντας το τρίτο, ξεπλωμένο στο κρεβάτι, ταξίζοντας τα, ποτίζοντας, παστρεύοντας.

Για την περιποίηση αυτή, ή κοινότητα πλήρωνε στη γυναίκα όχτώ χάρτινες λίρες τούρκικες (*) το μήνα, κι' απ' αυτές έπρεπε να τά ντύση, να τά θρέψη, να τά σπιτώση, κι' όχι μόνο αυτό, μα να ώφελήθη κάτι κι' ή ίδια.

Για τούτο ή Κυρά Πανσέμνη έπρεπε νάνε ταχτική στους λογαριαμούς της, πρό πάντων στην εισπραξη, κι' αυτή την άργσορούσε πάντα το ταμείο.

Έτσι στο τέλος κάθε μηνός ή γυναίκα αφίνοντας την άκρια της κατέβαινε στο Στραυροδρόμι κι' έμφανιζόταν στο κεντρικό γραφείο του Έκθετοκομείου.

Έκει δά την έγνωρίζαν όλοι.

Σε μιὰ σελίδα του Μεγάλου - Βιβλίου ήταν καταχωρημένο με καλλιγραφημένα γράμματα τ' όνομά της: «Πανσέμνη Δημητριάδου».

Η γυναίκα ήξερε πολυ καλά τη σελίδα όσο κι' αν δε γνώριζε να διαβάση.

Ήταν ή μερίδα της. Όταν ο γραμματικός άνοιγε διάπλατο το τεφτέρι του, ή Κυρά Πανσέμνη έσκυφε κι' αυτή άπάνω στο φύλλο, χαμογελώντας για τη μεγάλη τιμή νάναι γραμμένο τ' όνομά της σ' ένα τόσο χοντρό και σοβαρό κατάστιχο.

— Κατόπι στεκόταν και περιμένε. Ο γραμματικός ζέταζε το λογαριασμό.

— Βαστάς τρία παιδιά.

— Ναι.

— Έχεις να λάβης άκόμα δυο λίρες.

Συνήθως το βιβλίο έλεγε πώς ή γυναίκα είχε να λάβη λιγώτερα από το σωστό, όμως έκείνη, μετρώντας με τα δάχτυλα, διακρινώντας με το νου, προσθέτοντας με δικό της τρόπο, έβρισκε το άληθινό σωστότερα απ' όλη τη διπλογραφία του άσούλου, κάνοντας το γραμματικό να στενοχωριέται και να διορθώνη.

Κάποτε πάλι το λάθος ήταν άπάνω στα παιδιά.

— Κρατάς τρία παιδιά.

— Δύο.

— Μα έδώ γράφει τρία, επίμενε ο άλλος.

— Δύο είπα.

Η Κυρά Πανσέμνη ξανάσκυφε τότε το κεφάλι άπάνω στο κατάστιχο. Ύστερα από μερικά λεπτά το σκοτεινό σημείο φωτιζόταν. Φάνερονόταν ότι σήμερα ο Αντωνάκης, πριν από λίγον καιρό ή Έλενίτσα, άλλη φορά ο Νίκος, είχαν πάρει μικρά - μικρά το δρόμο, προς το νεκροταφείο της κοινότητας.

«Όσο κι' αν ο γραμματικός τά είχε ξεχάσει, όμως ή γυναίκα τά καλοθύμωταν.

Πώς να τά λημονήση;

Τά είχε φροντίσει, τά είχε περιποιηθή ως την τελευταία τους στιγμή κι' είχε παρακολουθήσει το ψυχράχημά τους. Τους είχε κλείσει τα θολά ματάκια. Έπειτα τά είχε κουβαλήσει ένα - ένα από το μακρυνό της σπιτι στο γραφείο του άσούλου, όλα ντυμένα στα κουρευλιάρικά τους μέσα άσπρόρουχα και περιτυλιγμένα σ' ένα σκοδρο πανί. Είχε παραδώσει με τάξη τ' άψυχα κορμιά στο νεκροστάσιο της κοινότητας...

Πώς να τά λημονήση;

— Έγχεις δικηο έλεγε πάντα στο τέλος της συζητήσεως ο γραμματικός.

— Ναι.

Το βιβλίο διορθωνόταν κι' ή γυναίκα περνοδσε κατόπι από το ταμείο να πληρωθή το λίγο που είχε να λάβη.

Ύστερα ίσια πάλι με τα πόδια στο άποκεντρό της σπιτι.

Όσες φορές έπαιρνε καινούργιο παιδί, το χάρδευε, του χαμογελοϋσε, του σάπαινε το κλάμα. Όταν έφτανε στο σπιτι ο μπαλωματής αφίνοντας το σκαμνί του και πετώντας κατά γής το γεμενί που κάρφωνε, πλησίαζε να ιδή το νεοφερμένο.

Του χάρδευε κι' αυτός το μάγουλο με το

Γεμενή: Άκροθαλάσσι.

(*) Δραχμές άπάνω κάτω τριακόσιες είκοσι.

Πινακοθήκη αντιγράφων

Εχει παρατηρηθή ότι στον τόπο μας συμβαίνουν συνήθως οι χειρότεροι εξωφρενισμοί και δε βρίσκουν εφαρμογή τα απλούστερα και τα ευκολώτερα. Το κράτος θέλοντας να πλουτίσει την Εθνική Πινακοθήκη του με έργα διασήμων ζωγράφων έχει προβεί ως τα σήμερα σε αγορές ξένων καλλιτεχνημάτων απέναντι τιμημάτων που βαρύνουν εξαιρετικά το φτωχό προϋπολογισμό του. Κανένας φυσικά δεν έχει αντίρρηση για την απόκτηση τέτοιων έργων διεθνούς αξίας, αλλά παρόμοιες σκέψεις μπορούν να γίνονται σε χώρες πολύ πλουσιώτερες απ' τη δική μας. Έδω σε μας θάταν ανάγκη να γίνη κάτι άλλο πιο πρακτικό και πιο αποτελεσματικό. Η κυβέρνηση δηλαδή θά έπρεπε να αναθέση σε μερικούς αξίους ζωγράφους μας να της παρουσιάσουν επιμελημένα αντίγραφα των μεγάλων καλλιτεχνών από διάφορα μουσεία, πινακοθήκες, μονές, ξένες και δικές μας, και να αποτελέση ιδιαίτερες αίθουσες απ' αυτά. Με την εφαρμογή αυτού του μέτρου πολλά καλά αναμένονται να προκύψουν. Πρώτα-πρώτα ο επισκέπτης δε θάχη ένα ή δυό, αλλά όσο γίνεται περισσότερα έργα για να γνωρίση και να εκτιμήση τον τεχνίτη, παίρνοντας έτσι μια πληρέστατη ιδέα γι' αυτόν. Έπειτα θά λείψουν με μιάς όλες οι αμφισβητήσεις που εγείρονται σχετικά με τη γνησιότητα του ενός ή του άλλου καλλιτεχνήματος και που καταδικάζουν τη διάθεση μεγάλων χρηματικών ποσών. Αν ή πρότασή μας τεθή σ' εφαρμογή, δε θά χρειαστούν παρά πολύ λίγα χρήματα, εσα θάναι απαραίτητα για τα έξοδα και τη λογική άμοιδή των αντιγράφων. Αυτοί θά υποχρεωθούν να επισκεφθούν και ξένα βέβαια μουσεία, αλλά πιο πολύ τα ελληνικά μοναστήρια με τις θαυμάσιες εικόνες και τις τοιχογραφίες των, που εξακολουθούν ακόμα να παραμένουν άγνωστοι θησαυροί για την πλειονότητά μας. Κι' έτσι θά μπορούμε να έχουμε μια ιδιαίτερα αίθουσα για τα έργα του Πανσελήνου, άλλη μια για του Γκρέκο κ.λ.π. Τα πρόσωπα που θά μπορούσαν ν' αναλάβουν αυτή την εργασία, ή όποια απαιτεί πρό πάντων καλλιτεχνική λεπτότητα και ευσυνειδησία, δε μιάς λείπουν ευτυχώς. Εμείς, αν χρειάζονται μερικά πρόχειρα παραδείγματα, θάχαμε να προτείνουμε τον Κόντογλου και το Γεωργιάδη, δυό καλλιτέχνες ανεγνωρισμένης ικανότητας και καταλληλότητας γι' αυτή τη δουλειά.

Κρίσις γιά ένα φυλλάδιο

Η «Νέα Έστία» είχε μια σωστή εμπνευση: Να αφιερώση ένα ολόκληρο σχεδόν τεύχος της στον Ψυχάρη. Η πρόθεση καλή, αν και κρίνοντας κανείς την εκτέλεση, το τεύχος που είδε το φως, στερεώνεται στην αντίληψή του ότι τέτοια πράγματα δεν γίνονται στην Ελλάδα για τον απλούστατο λόγο ότι μιάς λείπει ή οργανωμένη πνευματική ζωή. Από ένα τέτοιο φύλλο που βλέπει το φως εξ άφορητης του θανάτου ενός πνευματικού έργατη θά περίμενε κανείς να μάθη κάτι νέο, να δη τις καλές πλευρές και των ανθρώπων και του συγγραφέα να φωτίζονται πιο έντονα, πιο άρτια, τα δη ποιό κενό εδημιούργησε ένας θάνατος, να δη εργασίες που ξεπηδούν από αγάπη και θαυμασμό, να δη τους μαθητάς να μιλούν για το δάσκαλο, τους μαθητάς που δεν είναι άλλο παρά ή γόνιμη προέκταση του δάσκαλου, οι συνεχιστές του έργου του. Στο τεύχος αυτό άτυχώς δεν είδαμε κάτι τέτοιο αλλά όλως διόλου το αντίθετο.

Δεν θά ήταν υπερβολή αν το τεύχος αυτό της «Ν. Έστίας» ονομασθή ή όριστική, ή τελειωτική καταδίκη του Ψυχάρη. Καταδικάζεται ο συγγραφέας, ο επιστήμων, καταδικάζεται και ο άνθρωπος. Στο τέλος δεν μένει τίποτε και ο αναγνώστης θά διερωτηθή: ώστε ή υπόθεση Ψυχάρη ήταν «πολύς θόρυβος για το τίποτε»; «Όσο ο Ψυχάρης ήταν ένα φαινόμενο ήθικό, παρ' όλες του τις άτέλειες και παρ' όλες τις άμαρτίες που εφανέρωσε «έν έτεσιν έβδομήκοντα». Υπήρξε ο άνθρωπος που έζησε μια ολόκληρη ζωή με την ιδέα μαζί, χωρίς να κουραστή από τη συμβίωση αυτή. Δεν θέλω να εξετάσω ποιό λόγο τον ώθησαν στη συμβίωση αυτή, δεν είναι ίσως δίκαιο να τα περάσωμε όλα από το διυλιστήριο των ύπονοιών και της καχυποψίας. Πρέπει ν' άρκεσθούμε στο γεγονός και ή όλη πνευματική ζωή αυτού του τύπου έχει ανάγκη από παραδείγματα συνεπείας, ακλόνητης πίστης σε άρχές, θάρρους και μαχητικότητας. Αυτά τα είχε ο Ψυχάρης και χάρις σ' αυτά έχει μεγάλη σημασία ως μορφή.

Ο κ. Μαλακάσης στο σύντομο χαρακτηρισμό του δεν μιλά στον τόνο που χρειάζεται. Τι θά πη «μιά μέρα... θά του συγχωρηθούν ίσως και οι περισσότερες από τις κακές του πράξεις—και είχε πάμπολλες τέτοιες...» Και ο ποιητής μιλώντας για μιά μορφή με τέτοιο τρόπο τοποθετεί και άποσιωπητικά. Τι σημαίνουν όλα αυτά; "Αν εξαιρέση κανείς τον κ. Λορεν-

τζάτο, που μίλησε με τρόπο που δείχνει ανεπιφύλακτο σχεδόν θαυμασμό, όλοι οι άλλοι ή τον χτύπησαν αλύπητα ή από δειλία τα είπαν μασημένα, που είναι το χειρότερο. Ο κ. Βλαχογιάννης τον εξώφλησε κυριολεκτικά, ο κ. Τριανταφυλλίδης έχει άπειρες επιφυλάξεις, ο κ. Μεγάρδος τον σκυλοβρίζει και ο κ. Κωστής Παλαμάς, πνευματικός οδηγός των νέων, καλούμενος να μιλήση για τον Ψυχάρη, μιλά για τον εαυτό του και βρίσκει να θυμηθή απ' όλη τη δράση του ανθρώπου ότι κάποτε έδειξε προσοχή και αγάπη στο έργο του κ. Παλαμά.

Μά γιατί όμως όλα αυτά; Κανείς βέβαια δεν έχει αντίρρηση ο κάθε άνθρωπος να έχη τη γνώμη του και ελεύθερα να την εκφράζη. Δεν πρόκειται όμως γι' αυτό. Ρωτούμε αν αυτές οι γνώμες έχουν θέση σ' ένα φιλολογικό μνημόσυνο ή αν προσέθεσαν τίποτα νέο, κατά τρόπον συστηματικό, που να δείχνη έσωτερική ένότητα και να διαφωτίζη κείνον που έχει τέτοια ενδιαφέροντα; Είχαμε και μεις σκεφθή να κάμωμε κάποτε ένα πανηγυρικό τεύχος αφιερωμένο στο Τολστόϊ κι' ένα στον Παπαδιαμάντη. Για τον πρώτο καθώς και για τον δεύτερο θελήσαμε εργασίες Ελληνικές. Έστάθηκε άδύνατο να συγκεντρώσωμε πράγματα της προκοπής για να δώσωμε στον αναγνώστη κάτι χρήσιμο, να τον κάνωμε από Ελληνικό δρόμο και με ελληνικά φώτα να γνωρίση έναν πνευματικό του πρόδρομο κι' ένα μεγάλον ξένον. Για τον Τολστόϊ συγκεκριμένα εψάξαμε παντού να βρούμε έναν παιδαγωγό να γράψη το άρθρο «Ο Τολστόϊ παιδαγωγός», έναν Μουσικό να γράψη για τον «Τολστόϊ και τη Μουσική», έναν θεολόγο για τις «Θρησκευτικές ιδέες του Τολστόϊ», έναν κοινωνιολόγο για τις «Κοινωνιολογικές άρχές του Τολστόϊ», έναν από τους άπειρους μεταφραστάς εκ του Ρωσικού ένα άρθρο για τη «Συμβολή του Τολστόϊ στη Ρωσική Γλώσσα» κ. τ. τ. Κανείς δεν είχε δει τον Τολστόϊ με το πρίσμα της ειδικότητάς του, κανείς δεν είχε κάτι συγκεκριμένο να πη. Και άλλοι μόν είχαν την ειλκρινεία να πούν πως δεν είναι σε θέση να γράψουν, άλλοι όμως δείχτηκαν πρόθυμοι να προσφέρουν ενυπόγραφα πλούσια μεταφραστική εργασία. Και όμως ο Τολστόϊ είναι ένας συγγραφέας που εδιαβάστηκε στην Ελλάδα όσο κανείς άλλος και όλοι κατά καιρούς έμιλησαν γι' αυτόν. Το ίδιο περίπου συνέβη με τον Παπαδιαμάντη. Κανείς δεν τον είχε άντικρύσει κριτικά, κανείς δεν σκέφθηκε να βρη και να ιδη που στέκεται το έργο του, κανείς δεν είχε σκεφθή να τον μελετήση πνευματικά σαν λογοτέχνη και σαν άνθρωπο, κανείς δεν ήταν σε θέση όχι πιέζοντας τη σκέψη του, αλλά εκ του περισσέυματος της ψυχής και του νοού, να πη δυό λόγια ουσιαστικά και όμορφα. Κι' από άλλες ακόμα άπόπειρες πειστήκαμε ότι αυτού του είδους τα αφιερωμένα φύλλα ή πρέπει να ξεπηδούν από βαθύ θαυμασμό και αγάπη και να προσθέτουν κάτι νέο, ή πρέπει να λείπουν.

Έκτός αν εμείς ως περιοδικά νομίζομε ότι είμεθα εν τάξει με τη συνειδησή μας αν άρκεσθούμε στην καλή μας πρόθεση κι' εν τάξει με τους αναγνώστας μας αν

όπως δήποτε τους δώσωμε ένα ειδικό φύλλο, άσχετο αν είναι το προεπούμενο ή όχι, ένα φύλλο που έχει εκδηλη τη σφραγίδα της προχειρότητας.

Πανεπιστημιακά

Μια έδρα πανεπιστημιακή ιδρύεται όταν ο κλάδος που πρόκειται να εξυπηρετήση έχει γίνει εθνική ανάγκη. Φυσικά τα ξένα, τα μεγάλα πανεπιστήμια, που έχουν άφθονία σοφών, μπορούν και πρέπει να δημιουργούν έδρες όσο παίρνει περισσότερες, γιατί τα μεγάλα αυτά πανεπιστήμια έχουν ένα πολύ ευρύτερο προορισμό. Σ' ένα μικρό όμως κράτος όπως ή Ελλάδα πρέπει όλα να γίνονται σωστά και μετρημένα. Ποτέ δεν επιτρέπεται ένας φτωχός να θέλη να αντιγράψη τη ζωή ενός πλουσίου. Ένα πανεπιστήμιο χρειάζονταν, αλλά πρέπει να είναι ανάλογο με μιάς. Είναι προτιμώτερο να έχωμε λίγα και καλά πράγματα παρά πολλά και σκάρτα. Για να καταλάβη ο καθένας πόσο επιπόλαια γίνονται όλα αυτά στον τόπο μας, άρκει να δη ότι από το πρώτο πανεπιστήμιο του Κράτους λείπει ή κυριώτερη έδρα: ή έδρα της Νεοελληνικής φιλολογίας. Το πανεπιστήμιο δηλαδή δεν νομίζει σοβαρή δουλειά να μελετήσουν οι νέοι την ίδια τους τη ζωή και δεν σηκώθηκε εκεί μέσα κανείς να πη πως αν δεν άρχιση κανείς από κει, τίποτε δεν θά μπορέση να κατονήση από τους άρχαίους, τους Λατίνους ή άλλες φιλολογίες. Είναι ν' άπορη κανείς πως πέρασε ένας αιώνας σχολαστικών συζητήσεων, πως σε λίγο θά έορτασθή ή εκατονταετηρίδα της ανεξαρτησίας μας και ακόμη στο πανεπιστήμιο των Αθηνών δεν υπάρχει έδρα Νεοελληνικής φιλολογίας. Όσοσο όταν πρόκειται ν' αντιγράψωμε τους ξένους είμαστε πάντα πρόθυμοι και πριν ακόμη διδάξωμε τους νέους μας το δημοτικό τραγούδι, τις παραδόσεις του λαού μας, το Σολωμό, τον Παπαδιαμάντη, τον Καρναβίτσα, τον Ψυχάρη, βιαστήκαμε και ιδρύσαμε ακαδημία, όχι γιατί καμιά πραγματική ανάγκη την επέβαλλε, αλλά γιατί οι ξένοι έχουν ακαδημίες.

Έταιρεία των συγγραφέων

Κατά την τελευταίαν εκλογήν προέδρου της εταιρείας Ελλήνων θεατρικών συγγραφέων εξέλέγη ο κ. Μιχ. Λιδωρίκης. Ο σύντομος λόγος που εξεφώνησε μετά την εκλογή του ο νέος πρόεδρος ανεκούφισε πραγματικά όσους έδλεπαν με θλίψη τους πως ή εταιρεία είχε περιπέσει σε άποκαρδιωτικό μαρασμό και ούτε κανένα πνευματικό σκοπό εξυπηρετούσε, ούτε τα επαγγελματικά συμφέροντα των έταίρων ήταν σε θέση να προαγάγη.

Ο κ. Λιδωρίκης είναι άνθρωπος με όρεξιν, άρκει να κρατήση ένα σύστημα στην εργασία του, να μελετήση καλά τις μεταρρυθμίσεις που νομίζει πως πρέπει να γίνουν στο καταστατικό και τέλος να της συζητήση με τα μέλη της εταιρείας, ώστε ν' ανασυντεθή ή εταιρεία και να οργανωθή επί νέων βάσεων, ώστε να γνη σωματείο πνευματικό άξιο του προορισμού του.

μου δεν έχει πολλή τύχη. Νομίζω πως από αυτόν, έρχόταν ή χρουσουζιά.

— Κλείσε τ' μάτια σου. Θα σκεφτώ, θα ρωτήσω και κάναν άλλον: πώς να σέ τιμωρήσω;

— Ο Σίμος έκλεισε τ' μάτια κι' έσκυψε τ' κεφάλι. 'Ο άγέρας φύσαγε' ο Σίμος κίτταξε, μες στο θόρυβο να καταλάβη τί ψιθύριζε ο 'Αγ-Λιάς με τούς χωριάτες. Μά ο κεραινός άκούστηκε βαριά έκει κοντά και τ' λόγια του χαθήκανε.

— 'Όχι, δεν ξέρουμε τί να βρούμε, είπ' ο 'Αγ-Λιάς δυνατά. Πέ μας εσύ τί να κάμουμε.

— Ν' άνοιξω τ' μάτια μου; ρώτησε ο Σίμος.

— Δεν αξίζει τόν κόπο. Έκείνος που δέ βλέπει σκέπτεται καλύτερα.

— Έχεις γούστο, πατερούλη, έκαμε ο Σίμος, σοβαρός έμως. Κι' ύστερα γιατί να σπασοκεφαλάς! Θα σου ανάψω κερί τών τριών ρουβλιών.

— Δεν έχεις λεφτά. Τ'ά ξόδεψες στο σπίτι.

— Τότε θα πάω χατζηλίκι στο Κίεβο, ή

και στο Μπιέλογροντ, είπ' ο Σίμος άναποφάσιτος.

— Θα χάσης τόν καιρό σου άδικα και θα χαλάσης τ'α παπούτσιά σου. Σε ποιόν θ' αφήσης τ'ό σπίτι σου;

— Ο Σίμος συλλογίστηκε.

— Καλά, τή μικρή μου, τήν 'Αμφίσα, σκότωσε' την. Είναι μόλις τριών χρόνων. 'Η μικρή, να λέμε τήν άλήθεια, μάς αγαπάει, θα στενοχωρηθούμε, μά πώς να τ'α κανονίσουμε άλλοιώς; πρέπει ν' αφήσουμε κάτι για να σώσουμε τ'α ρέστα.

— Άκούστε ορθόδοξοι, είπε δυνατά ο 'Αγ-Λιάς. Τ'ό δέχομαι!

Και τέτοια φωτιά έστειλε στα σύννεφα, που τ'α μάτια τού Σίμου ανάψανε κι' ένας βρόντος δυνατός έκικε τούς ούρανοους κ' όλη ή γή έτρεψε από κάτω.

— Άγιος, άγιος, άγιος, Κύριος, Σαβαώθ! ψιθύρισε ο Σίμος. 'Α! να πάρ' ο διάτανος.

'Αμα συνήλθε κι' άνοιξε τ'α μάτια του, ο Σίμος δεν είδε παρά ένα σύννεφο σκόνη, τ'α στάχνα να κουνιούνται και τόν έαυτό του μο-

νάχα ανάμεσα στα στάχνα. 'Η σκόνη, ένα σύννεφο που στριφογύριζε, έτρεχε στο δρόμο, κι' ή οσλήνη είχε θαμπώσει όλότελα.

'Ο Σίμος σηκώθηκε όρθός. Λησμονώντας τή γούνα του, τ'α τσεκούρια και τίς πλάνιες, έφυγε βιαστικά, κατά τ'ό σπίτι του, κατά τ'ό χωριό. Φτάνοντας κοντά στη μισοκαύμένη παληά του Ισμπα άκουσε από μέσα γυναίκες να κλαίνε. Στο κατώφλι βρισκόταν ο Νίκος ντυμένος μετ'ή γούνα του, ξεσκούφωτος, άδύνατος και ζαρωμένος θυσανάλογα με τ'α χρώνια του, με μάτι άπλανές, σαστιμένο.

— Έγινε κακό στο σπίτι σου, είπε, κι' ή φωνή του έδειχνε πως δεν είχε ακόμα καλοέμπνησει.

'Ο Σίμος ώρμησε στην Ισμπα. Οι γυναίκες φωνάζανε και τρέχανε μες στα σκοτάδια γυρεύοντας τ'α σπέρτα. 'Ο Σίμος πήρε πίσω άπ' τ'ό εικόνημα ένα κουτί κι' άναψε τ'ό καντήλι: ή κούνια ή κρεμασμένη κοντά στο τζάκι κουνιόταν δεξιά κι' άριστερά, και μέσα βρισκότανε μελανιαμένο, νεκρό, τ'ό κοριτσάκι στο κεφαλάκι του καϊγόταν τ'ό πολύχρωμο σκουφάκι του.

Από τότε ο Σίμος έζησε εύτυχισμένος.

(Συνέχεια από τ'ό προηγούμενο)

Ο πάτερ Joaldy έπολλαπλασίαζε τίς εύχές του και τ'ό βλέμμα του έλαμπε κάθε φορά που μπαίνοντας τήν Κυριακή στο παρεκκλήσι για να λειτουργήση έβλεπε κατειλημένο τ'ό πριγκιπικό στασίδι, που έμενε για τόσο καιρό άδειαν... Κι' ο πύργος όλόκληρος έβγαине μ' ένα είδος εύθυμίας άπ' τήν πλάνη στην όποία τόν είχε βυθίσει ή μισανθρωπία τού κυρίου του.

της δικής της, είναι πολύ άφοσιωμένη και στοργική για μάς...

Κρότος βημάτων άπέξω τή σταμάτησε. 'Ο πριγκιψ Milcza μπήκε με τόν εξάδελφό του και ρώτησε, ενώ συγχρόνως εκάθισε κοντά στη μητέρα του:

— Δεν κατέβηκε ακόμα ή Μυρτώ;

— Ναί, είναι μέσα στο σαλόνι τής μουσικής με τήν Τέρκα... Νά τες...

— Καλώς τες! είπε χαρούμενα ο κόμης Gisza κάνοντας μερικά βήματα για να ύποδεχτ'ή τίς δεσποινίδες. 'Ο πριγκιψ Milcza θ'ά σ'ς άνακονίσω ή δυό ένδιαφέρουσες ειδήσεις...

— 'Ω! ένδιαφέρουσες! είπε ο πριγκιψ με μία έλαφρή κίνηση τών ώμων.

— Δές τον τόν περιήφανο! Τί συμβαίνει λοιπόν, αγαπητέ μου;

— Τίποτε, αλλά... Δέ θέλω όμως να άφήσω άνικανοποίητη τήν περιέργεια που διεγείρατε, Ματθία. Νά τ'α νέα!... Πρώτα, πώς ο άρχιδουξ Φραγκίσκος-Κάρολος που με τιμούσε άνέκαθεν με τή φιλία του και που τόν ξαναβρήκα τόν περασμένο χειμώνα στο Παρίσι, έπιστρέφοντας στον πύργο τού Sehancz σ'ε καναδυό βδομάδες, θάρθ'η να μάς έπισκεφθ'η καμιά μέρα...

— Άλήθεια, ή 'Υψηλότης του θ'ά μάς τιμήσ'η! φώναξε ή κόμησσα Γιζέλα γοητευμένη.

— Δεύτερη είδηση, συνέχισε ο πριγκιψ με τήν ίδια άταραξία. 'Ο κόμης ντ'ε Λόργκ κι' ή κόρη του θ'ά ναι εδ'ω τήν ερχόμενη βδομάδα.

— 'Α! Άλήθεια! είπε ή Ειρήνη μ' έναν τόνο ζοηρής ικανοποίησης. 'Όλα αυτά θ'ά δώσουν κίνηση στο Voraczy, θ'ά άναγκασθ'ητε να κάμετε γιορτές, Agrad...

— Κρατήστε τή χαρά σας, Ειρήνη, τή διέκοψε ο πριγκιψ με ύφος χλευαστικό. Θα δώσω μία μεγάλη δεξίωση προς τιμήν τής Αύτου 'Υψηλότητος, έπειδή έχω ύποχρέωση, μά αυτό θ'ά ναι όλο, βάλτε το καλά στο κεφάλι σας. 'Ο κ. ντ'ε Λόργκ θ'ά βρ'η άρκετά πράγματα να διασκεδάση τήν πολύξερη ψυχή του στη βιβλιοθήκη τού Voraczy, ή δέ κυρία ντ'ε Σολιέ θ'ά περιοριστ'η σ'ε άπλές μικροσυγκεντρώσεις και σ'ε περιπάτους. Δεν έχω σκοπό ν' αλλάξω τίς συνήθειές μας γι' αυτούς.

— Τή θλίβετε τήν καυμένη τήν Ειρήνη, Agrad! είπε ο κόμης Ματθίας μ' ένα χαμόγελο πονηρό. Είναι βέβαιο πως οι γιορτές φαίνονται πολύ ένδεδειγμένες γι' αυτό τ'ό περιβάλλον... Τί λέτε σεις, έξαδέλφη μου;

Κοι τραβώντας ένα κάθισμα κάθισε κοντά στη Μυρτώ.

Τ'α φρόδια τού πριγκιψ Milcza συνεσπάρθησαν έλαφρά και πριν ή νέα προλάβει ν' άπαντήση είπε με μία επιβλητική ξηρότητα:

— 'Η Μυρτώ δεν είναι κοσμική εύτυ-

χώς, δεν αγαπά παρά τήν ήσυχία... Άλλωστε τ'ό πένθος της δεν τελείωσε ακόμα και δεν θ'ά μπορούσε να συμμετάσχη σ' αυτές τίς μεγάλες συναναστροφές που φαίνεται πως επιθυμείτε όσο κι' ή Ειρήνη, Ματθία.

— 'Ω! όχι και τόσο πολύ! είπε ο νεαρός άξιωματικός χωρίς να διακρίνη τήν ειρωνία που περιείχε ο τόπος τού έξαδέλφου του. Βρισκομαι πολύ καλά έτσι, άφου σ'ς άρέσει εσ'ς. Τ'ό Voraczy είναι για μένα και με γιορτές και χωρίς γιορτές μια 'Εδέμ.

Τ'α χείλη τού πριγκιψος Agrad τρεμούλιασαν λιγάκι και γύρισε για να άπειθύνη άνυπόμονα μία παρατήρηση στο Ρενά που έμπαινε εκείνη τή στιγμή. Και μόλις έφτασαν κι' οι άλλοι ξένοι τού Voraczy, τ'ό θέμα τής συνομιλίας άλλαξε.

Ζήτησαν από τή Μυρτώ να παίξη λίγη μουσική. 'Ο πριγκιψ Milcza σηκώθηκε άμέσως, λέγοντας πως θ'ά συνόδευσ τήν έξαδέλφη του. Πήγανε στο σαλόνι τής μουσικής κι' ή Μυρτώ άνοιξε ένα μικρό παληό έρμαρί για να διαλέξη κανένα κομμάτι...

— Τί να παίξουμε, Agrad;

— 'Ό,τι θέλετε, Μυρτώ. Έχουμε ξέρετε, τίς ίδιες προτιμήσεις...

Σταμάτησε και τ'α χαρακτηριστικά του πήραν μία έκφραση όδύνης. 'Ενα μουσικό κομμάτι γλιότρησε καταγής κι' ήταν εκείνο που προτιμούσε ο μικρός Karoly, εκείνο που ζητούσε πάντα πριν άπ' όλα.

— Αγαπητέ μου μικρέ... καλέ μου μικρούλη! μουρούρισε.

Τ'ό γλυκό βλέμμα τής Μυρτώς εκάιδεψε τήν άλλοιωμένη φυσιογνωμία του, τ'ό μικρό χέρι τής κόρης έπιασε τ'ό δικό του... Μά εκείνος τήν άπομάκρυνε μ' έναν τόνο ύπόκωφο κι' όργισμένο:

— Με λυπάστε... ναί, μονάχα αυτό είναι, συμπάθεια...

Αυτ'ή τόν έκτύταξε χωρίς να καταλαβαίνη, κατάπληκτη, λίγο χλωμή...

Τ'ης έπ'ηρε έξαφνα τ'α χέρια ψιθυρίζοντας:

— Συγχορηστε με, Μυρτώ, ύποφέρω!... Είμαι άχάριστος, γιατί όπως και νά ναι υπήρξατε για μέ ένα φως εύεργετικό...

Σταμάτησε, γιατί έμπαιναν ή Τέρκα κι' ο κόμης Gisza. 'Η Μυρτώ πήρε στην τύχη ένα κομμάτι και διευθύνθηκε στο πάνω, με συγκίνηση κι' άγωνία στην ψυχή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 15^{ον}

'Η κυρία ντ'ε Σολιέ κι' ο πατέρας της έφιλοξενούντο από όχτώ μέρες στού πριγκιψος Milcza. Είχαν μείνει έκθαμβοι κι' οι δυό από όσα θάυμαστά είδαν στο Voraczy. 'Εκείνος με δυσκολία ξεκολλούσε από τή βιβλιοθήκη κι' από τή στοά που περιλάμβανε άνεκτίμητες συλλογές. 'Εκείνη περνούσε από τή μία στην άλλη στις αίθουσες τ'ω' δεξιώσεων οικτείροντας μαζί με τήν Ειρήνη και μερικά άλλες κοσμικές τόν πριγκιψα Milcza, ο όποιος δεν έδεχόταν να δώση μία από τίς λαμπρές έκείνες γιορτές που είχαν συγκεντρώσει όλη τήν σύγκριση και άυστριακή άριστοκρατία στον καιρό τής πριγκιπισσας Άλεξάνδρας.

(* Ακολουθεί)

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

ΑΡΓΑΛΕΙΟΣ

Στο παραθύρι της μπροστά, μια ροδομάγουλη κοπέλλα, Τόν άργαλειό της έχει στήσει κι' όλο ύφαινει! Και τραγουδάει δλημερίς με τού χτενιού τ'ό πήγαινε-έλα, Κι' ούτε στιγμή δέ σταματάει. δεν ξαποσταίνει.

Τριζοβολάει ο άργαλειός κι' είν αστραπέςοι σαϊτιές της Τριζοχτυπάει γοργοκίνητο τ'ό χτένι Καρδιοχτυπάει κι' ή κοπελλά, κι' είναι φωτιές οι δυό ματιές της Κι' είναι φτερά τ'α δυό της χέρια σάν ύφαινει...

Λογιών-λογιών, μες στου πανιού τόν κάμπο ρόδα ή κόρη άπλώνει, Με τή δροσιά και με τ'α νειάτα της τ'α ραίνει... Μαζί τους πλέχει μυστικά όνειρα, όλόχρυσο στημόνι, Γλυκοστενάζει, άναφτερώνει κι' όλο ύφαινει...

Γοργουτλίγει τ'ό πανί και τ'ό βαρύ τ'ό άντι γυρνάει (Μά είναι κακιά στον Κόσμο ή Μοίρα που μοιραίνει!) Γοργουτλίγει άχ ναί! κι' ο χρόνος τ'ό δικό του και περνάει, Και τ'α τριαντάφυλλα στη διάβα του μαραίνει!.

Τρίζουν βογγάνε τού άργαλειού τ' άρματα τώρα άποσταμένα Τριζοστενάζει, πάει, γέρασε τ'ό χτένι!... Άναστενάζει ή κοπελλά, σβύνουν τ'α μάγουλα σωμένα... Και τ'ό τραγούδι πιά 'π' τ'ό στόμα της δέ βγαίνει...

Στερνά τ'α ύφάδια άργοπερνάει με χέρια πώχουν άποστάσει... Και τ'ό πανί, που μοιάζει σάβανο, ξυφαίνει! Και τώρα, τάφος ο άργαλειός, όνειρα, νειάτα έχει σκεπάσει! Και στη γωνιά ξαρματωμένος πιά σωπαίνει!.

ΠΙΠΙΤΣΑ ΚΟΥΜΑΝΤΑΡΕΑ

ΞΕΝΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

Yvonne Laeuffer : «Οι στιγματισμένοι» Εκδοτικός Οίκος «L'Eglantine» Βρυξέλλαι, 1929.

ρώση. Γιατί αν υπήρχε μελόδραμα αντίστοιχο, ένας Λάππας και μερικοί άλλοι καλλιτέχνες, που τιμούν το ελληνικόν όνομα στην ξένη, εν θ' αναγκάζονταν να εκπαρισθούν.

Τώρα δε, τι και να γράφει κανείς για τή συναυλία του Λάππα θα είναι κατώτερα της πραγματικότητας. Ο διάσημος τενόρος έτραγουδούσε όπως μόνον αυτός γινόταν να τραγουδή. Η έκφρασις, το αίθρημα, το πάθος, ή βαθειά μουσική αντίληψις, προσόντα αναμνησθήναι του κ. Λάππα, βρήκαν την ευκαιρία να εκδηλωθούν. Κάθε τραγούδι και θρίαμβος, κάθε τραγούδι και αποθέωσις από το κοινόν. Η θέρμη, έντονη, ώραία φωνή του Έλληνα τενόρου εκράτησε αιχμάλωτο επί δύο και πλέον ώρας το αφαντάσιον πολυπληθές ακροατήριον.

Ο Λάππας είχε απόλυτη επιτυχία. Μα δεν ήταν στο στοιχείο του. Για ν' απολαύσει κανείς του Λάππα πρέπει να τον δει να παίζει καμιά από τις αγαπημένες του όπερες. Α-ξέχαστη θα μού μείνει ή έντύπωση όταν τον πρωτάκουσα στους «Παλητάτους» και τον «Αντρέα Σενιέ». Άρα γε, ή έλλιπς να δούμε τον Λάππα στο μελόδραμα θα πραγματοποιηθή;

Οι κ. κ. Βολωνίης, Παπαδημητρίου και Μαρής συνέτειναν στην επιτυχία της συναυλίας, ιδίως ο κ. Μαρής συνώδευσε τον Έλληνα τενόρο κατά τρόπο αληθινά ανώτερο, μ' εξαιρετικήν μουσικήν αντίληψιν.

* *

Η συμφωνική ορχήστρα του Φαίση Αθηνών έκαμε έναρξιν της μουσικής περιόδου με την πρώτην λαϊκήν συναυλίαν και με σολίσταν και διευθυντήν της ορχήστρας τον κ. Μητρόπουλον. Όπως και πέρσει, ή σύνθεσις της ορχήστρας είναι εκτάκτως καλή, με βιολι κοντρατίνο τον εξαίρετον καλλιτέχνην κ. Βολωνίην. Άν ένισχυθούν τα πνευστά, ή ορχήστρα θα είναι άρτια.

Το πρόγραμμα πολύ ένδιαφέρον περιελάμβανε δύο πρώτας έντελέσεις και την «Ηρωϊκήν συμφωνίαν» του Μπετόβεν.

Η εισαγωγή του «Φάουστ» του Βάγνερ, συνθετίσα τον χειμώνα του 1839, έμπνευσμένη από το δράμα του Γκαίτε, χαρακτηήρος λυρικού και ρομαντικού μαζι, περιλαμβάνει μέσα της όλο το πνεύμα του κακού και με την θαυμασία ανάπτυξη της μς δίνει μιαν έντύπωση έντονη του αισθήματος του θανάτου.

Το κοντσέρτο 3 του Προκόφιεφ, παρ' όλο τον μοντερνισμό του, ακούεται εχάριστα. Έχει πλούτον ρυθμισμό, χρώμα, ζωήν και αίθρημα. Ο κ. Μητρόπουλος το έρμήνευσε κατά τρόπον άπαράμιλλον, παίζων συγχρόνως και διευθύνων την ορχήστραν, ή όποια δεν ύστέρησε εις την έντελέσειν.

Η περίφημη «Ηρωϊκή συμφωνία» του Μπετόβεν εξέτελέσθη και αυτή ίκανοποιητικά, μελονότι κατά τρόπον που φύγει όλλογον από την παράδοσιν.

Γ. Π.

Γ. Γ.—Στο φύλλο 74 από τυπογραφική άβλεψία, ο Γκλουκ έγινε Γκλόνη και ο Ντυπάρκ, Μπαρρη.—Για το ρεσιτάλ της κυρίας Madeleine Grey και τας παραστάσεις του Έλληνοκώ Μελοδράματος εις το προσεχές.

Ρεσιτάλ έδωσε και ο καθηγητής του πιάνου κ. Φρόμαν. Δεν ήδυνήθημεν να παρευρεθώμεν. Άλλ' έπληροφόρηθημεν ότι ο εξαίρετος καλλιτέχνης είχε πολλήν επιτυχίαν.

τά θερμά από το σαράκι που τα καίει. Όχι, όλες αυτές τίς αθλιότητες, όλες αυτές τίς συμφορές, ο έπίσημος κόσμος δεν τίς αίσθάνθηκα ποτέ του και ούτε ίσως θά τίς αίσθανθώ γιατί δεν έχει τον καιρό ν' άσχοληθώ με τή φρίκη της ζωής, εκτός πι. . . Τότε μονάχα θ' άνιχνυζε όλη την τραγωδία, γιατί θά ήταν ο ίδιος το θύμα, μα ή ώρα θάγε σημαίνει και μα λέξη θ' άνέβαινε στα χείλη: «άργά». Τόν κόσμο αυτό των στιγματισμένων, των καταραμένων, των κατατρεγμένων από τή Μοίρα, μς τον παρουσιάζει ή κ. Yvonne Laeuffer. Με ειλικρίνεια, με τόλημη, με καρδιά. Πρέπει τό βιβλίο αυτό να διαβασθώ. Βέβαια δε μπορεί να κινήση τό ένδιαφέρον στην σημερινή μεταπολεμική «μοντέρνα» κοινωνία, όπως τά άθλια πορνογραφήματα της περιφήμου κ. Μαρούς Σουαζύ! Γιατί δεν περιέχει γαργαλιστικές σκηνές. Το βιβλίο αυτό ος κάνει να σκεφθής όχι μονάχα τά άτυχα αυτά πλάσματα, μα τον ίδιο τον έαυτό σου: σου υπενθυμίζει ότι δεν είσαι παρά ένα τίποτε και πώς άργά ή γρήγορα θά φθαρής μέσα στο χρώμα. Και νοιώθεις μετά την άνάγνωση του βιβλίου αυτού ότι γίνεσαι ίσως καλύτερος, ότι ή άγάπη του πλησίον σου που ήταν ναρκωμένη μέσα σου, ξυπνθ, κεντρίζεται, μεγαλώνει. Και μία στοργή ακατάλυτη για δ,τι πάσχει και νοει γεννάται μέσα σου.

Α! κυρία Laeuffer! Δεν έγράφατε μονάχα ένα άληθινό, ανθρωπίνον βιβλίο. Έκάματε μία καλή πράξη. Και δικαιοματικά ή δάφνη ος άνήκει.

Γ. Α. Π.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Μαρίνα Δελακή. Η κριτική μας είναι ειλικρινής. Δεν έξέρουμε τί ος έλεγε άλλοτε ο κ. Ποταμιάνος εκείνο που μπορούμε να ος πούμε είναι να του στείλατε αυτά που μς στείλατε έμας και αν τά κίνη δημοσιεύσιμα ος μς τά στείλει δικαιολογώντας μας τό γιατί. Πιστεύουμε όμως ότι και κείνος θά ος πη δ,τι ος είπαμε και μεις. Τά «Έλληνικά Γράμματα» δεν κολακεύουν, αλλά λένε την άλήθεια και μόνον αυτήν κι' αν αυτό πρόκειται να τά κίνη δυσάρεστα ος πολλούς.—Κ. Ανδρόγγ. Τά «Αλλάγματα του πετινού» δεν μς ένθουσίασαν. Αφήστε αυτό τό θέμα που έτελέσωσε. Γράψτε κάτι άλλο. Άσχοληθήτε ος άλλο θέμα κι' ύστερα πιάνατε αυτό. Μς φαίνεται πώς ήταν άτυχη ή όλη σύλληψη του.—Ηλιαν. «Τ' όρφανό» ος μς εκίνησε άληθινή συμπάθεια. Θά μπορούσε νάτανε ως κομμάτι πύ σφισσομένο και ή όλη του μορφή πύ λογοτεχνική. Αλλά όμως άφορουν τή δημοσίευσιν. Έκείνο που άφορα τό δημοουργό του μικρού αυτού κομματιού είναι ότι μ' όλες του τίς άτέλειες βρίσκεται ος καλό όρόμο και τό ένδιαφέρον του για την άγνή ζωή αυτών των παιδιών, ή άπλότητα του θέματος και ή έλλειψη των γνωστών ψευτοκοινωνιακών μοτίθων που συναντώνται τά έργα των περισσοτέρων νέων, είναι σημάδια που δείχνουν πώς αν θ' ανθρωπος αυτός δεν λοξοδρομήση, αλλά έπιμένει να τελειοποιηθώ στο όρομο που βρίσκεται, θά δώση πράγματα όχι άπλής δημοσιεύσιμα, αλλά πολύ καλά.—Ε. Χατζηνάγγ. Ένταύθα. Ό «Πόνος της καρδιάς» είναι δι' ανήλικους άρακιάδας. Ήγουν δηλαδή έρωσ μαθητού σχολαρχείου πύς μαθητήριαν της πρώτης

άστικού.—Βάσον Σαμπάν (Κωνσταντινούπολιν). Άφηγετοός ήρεμα ένα περιστατικό δίχως να τό ύφώνετε, δίχως να του δίνετε γενικό ένδιαφέρον. Και ένας άτυνομικός που θά ήταν υποχρεωμένος να δώση πληροφορίες για τον Βά-Χά-Νού, έτοι θά τζγραφε αν ήξερε στοιχειωδώς να γράψη. Τέλος, του κομματιού αυτού του λείπουν πολλά για να είναι διήγημα.—Θάων Κωστόπουλον. Αυτό που μς στείλατε δεν είναι παραξενογράφημα, όπως τό ονομάζετε ος. Είναι ένα κομμάτι που δείχνει στοχασμό και αξίζει περισσότερο ως μέσο που μς κάνει να επικοινωνήσωμε με τον συγγραφέα του, παρά ως κομμάτι αυτό καθ' έαυτό. Είθε νέος και πολλά πράματα δεν έχουν ώριμάσει μέσα ος. Άν όμως τό κομμάτι αυτό δεν πρέπει να δημοσιευθώ, μς επιβάλλεται να ος πούμε πώς μς διαθέσατε πολύ καλά απέναντί ος ως ανθρωπών που θέλει να ζήση πνευματικά και να προσφέρη κάτι στην πνευματική μας ζωή.—Νίκον. Μπούραν. Ό «Κούκος κ.λ.π.» δεν προσθέτει τίποτε στην δουλειά ος. Δεν μς τζρασε.—Κ. Α. Παπαδάκη. Και τό καινούργιο τραγούδι ος θά δημοσιευθώ και ή μετάφραση. Λίγη ύπομονή.—Α. Κονταγγή. Και τά δυό που μς στείλατε προχειρογραμμένα και ρηγά πράματα.

Μαρία Ζάμπια. Από τά τραγούδια που μς στείλατε τά τετράστιχα μς άρεσαν και θά δημοσιευθούν. Το «στην Άρτέμιδα» αν και δεν είναι κακό, είναι πολύ κοινοτυπικό.—Ε. Κ. Γαλάνη. Οι σκέψεις που κάνετε στο ήμερολόγιό ος είναι πρόχειρες και τούς λείπει τό βάθος εκείνο που μόνο ή πείρα της ζωής μς χαρίζει. Για να μιλήσωμε για τή μείρα και τή ζωή χρειαζόμαστε πολλά και τό ότι δεν μς βοήθησε στα σχέδιά μς και βρήκαμε δυσκολίες κι' άδικίες άκόμα αυτά είναι άληθινά θώρα του Θεού, που θά έρχονται να δοκιμάσουν την άντοχή μς. Καμιά απογοήτευση και καμιά δυστυχία δεν επιτρέπεται να μς λυγίσουν.—Τάκην Δρακουτσάκη. Ό «Καφροδέκαρος» δεν λέει τίποτε. Δεν θά δημοσιευθώ.—Β. Γατόπουλον. Έλάβαμε τό έπεξηγηματικό ος σημείωμα. Όσοσο τό «Μυστικό του Λοχία» δεν έχει αυτό καθ' έαυτό ένδιαφέρον όπως και τό «Η τελευταία θέληση».—Γ. Γουλόπουλον. Δεν μπορεί να πη κανείς πώς δεν άφηγετοός. Έπίσης ή γλώσσα δεν είναι κακή και με τον καιρό θά πλουτισθώ άκόμη περισσότερο. Εκείνο που ος λείπει είναι ή συνθετική δύναμη. Δεν καταφέρνεται να σκιτσάρετε καν σωστά τούς ανθρώπους ος. Άγαπήστε τους και δητε τους καλά.—Θεόδωρον Αντώνην. Οι στίχοι ος δεν έχουν ένδιαφέρον. Δεν θά έχετε να ύφεληθήτε από τή δημοσίευσή τους.—Α. Στάην. Το έλεγείον του Γκραίη καλό αλλά άτελεύτητο. Ό Θεός ξέρει πότε θά δημοσιευθώ.

Γεω. Άμπατήν. Οι στίχοι καλοί, αλλά τό νόημα φτωχό. Όχι λόγια και ούσια τίποτα. Οι νέοι πρέπει να φυλάγονται από τό βερμαλισμό, είναι κακή πληγή.—Γ. Κασαντζίδην. Κάτι λένε αυτοί οι στίχοι, όχι τόσο πύ να τούς κάνει δημοσιεύσιμους.—Γ. Λάσκαν. Η «Στάμ» δεν είναι αξιόλογο πράγμα. Και ως σύνθεση ύστερη και ως ήρωολογία και τό ένδιαφέρον φτωχό. Δοκιμάστε κάτι άλλο με περισσότερο προσοχή.—Κρισπόδη. Λυπούμαστε που και για τήν «άπαντοχή» ή γνώμη μς δεν είναι καλύτερη.—Ν. Πειραιά τό «Σκλάβος σου» είναι φιλολογία και μόνο. Το «Ανάγκης παιδί» είναι κάτι άλλο τό τελευταίο τετράστιχο τά καλά.—Μέρισε, Δυστυχώς ή «Ανάμνηση» ος

“ΠΟΛΥΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ,”

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

ΕΚΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΚΑΙ

ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ

ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ ΠΟΛΥΧΡΩΜΙΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΓΕΡ 29 ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΑΧΑΡΝΩΝ 244

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ

ΟΣΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΟΥΣ, ΝΑ ΜΑΣ ΑΠΑΝΤΟΥΝ ΟΠΩΣΔΗΠΟΤΕ

Η Ουλίτις θεραπεύεται με το ΣΑΝΟΣΥΛ

παρ' όλο τό δημοτικό της τόνο παραμένει πολύ intime, και δεν μπορεί να ένδιαφέρη γενικώτερα.—Γιάννην Μπεράτην. Έδιαβάσαμε με προσοχή τά τραγούδια ος και με λύπη μς δεν βρήκαμε κανένα δημοσιεύσιμο. Στο καθένα υπάρχει κι' ένα ψεγάδι που του χαλά την όλη μορφή. Έλάβαμε όγκώδη φάκελλον στον όποιον ό άποστολέος είχε βάλει γραμματοσήμο μικρότερο από τό κανονικό. Δεν τον παραλάβαμε συνεπώς δεν γνωρίζουμε τίνας είναι.

ΔΕΜΕΝΟΙ ΟΙ ΤΟΜΟΙ Α. Β. Γ. Δ. ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΠΡΟΣ ΔΡΑΧ. 100 ΕΚΑΣΤΟΣ ΣΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΟΔΟΣ ΜΑΓΕΡ 29

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΝΑ ΚΟΔΑΚ
ΓΙΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΕΠΟΧΕΣ

ΑΠΟΚΤΗΣΑΤΕ ΤΗ ΣΥΝΗΘΕΙΑ
ΝΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΖΕΤΕ
Για επεισόδια της ζωής σας